

Oslo, 20. oktober 2020

Innspill til helse- og omsorgskomiteens arbeid med forslag til statsbudsjett 2021

Sex og samfunn takker for muligheten til å komme med innspill til helse- og omsorgskomiteens arbeid med forslag til statsbudsjett 2021.

Kort om Sex og samfunn

Sex og samfunn ble etablert i 1971 og er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Sex og samfunns driver klinisk, undervisnings- og formidlingsarbeid, der den kliniske delen av arbeidet inkluderer Norges største klinikk for seksuell helse.

I 2019 hadde vi 29 000 besøk på klinikken, hvorav om lag 14 000 tok selvtest og i underkant av 15 000 møtte til timekonsultasjon. I tillegg besvarte vi om lag 8 200 henvendelser fra hele landet på epost og telefon. Sex og samfunns chat besvarte totalt 10 694 samtaler i 2019. Tjenesten nådde ut til personer fra alle landets fylker. I 2018 utviklet vi en chatbot som skal svare på spørsmål knyttet til prevensjon. Vår chatbot mottok i 2019 omlag 18 000 henvendelser.

Erfaringer fra vårt kliniske arbeid genererer bred kunnskap som viderefremmes til øvrig innsats på feltet. Sex og samfunn gjennomfører ulike opplæringstiltak. Vi er blant annet, på vegne av Utdanningsetaten i Oslo kommune, leverandør av seksualitetsundervisning til alle elever på 9. trinn i Oslo. Vi holder også opplæring om prevensjon ved landets høgskoler og universiteter med utdanningsforløp innenfor helsefag, og vi tilbyr kurs med et bredt utvalg tema, inkludert seksuelt overførbare infeksjoner, prevensjon og sexologi, tilpasset ulike deltakergrupper. Sex og samfunn gjennomfører tiltak som fagutvikling og kunnskaps-spredning, blant annet gjennom hospiteringsordning for helsepersonell og utvikling av Metodebok for seksuell helse.

Gjennom vårt påvirkningsarbeid bidrar vi til å sette dagsorden både politisk og i mediene, lokalt og nasjonalt. Vårt mål er å være en kompetansedriver innenfor feltet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Vårt innspill

Sex og samfunn ønsker i vårt skriftlige innspill å kommentere på *Kapittel 762, Post 60 Forebyggende tjenester*.

Sex og samfunn har i flere år jobbet for en styrking av helsestasjon for ungdom, slik at alle unge over hele landet får god tilgang til helsetilbud ved helsestasjonene. Dette inkluderer gode åpningstider og tilgjengelig helsepersonell. Vi ønsker også at ansatte ved helsestasjonene har kunnskap og kompetanse om seksualitet og seksuell helse. Vi jobber blant annet for at *Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom*¹ skal følges, slik at alle unge, uansett hvor de bor i landet, skal ha tilgang til gode helsetjenester.

Vi vet av tall fra 2017 at 85 kommuner verken hadde egen helsestasjon for ungdom eller samarbeidet med andre kommuner om å tilby helsestasjon for ungdom². I tillegg gjennomfører Sex og samfunn nå en kartlegging av helsestasjoner for ungdom i hele Norge for å undersøke hvorvidt ansatte selv mener de har kunnskap, kompetanse og ressurser til å oppfylle de nasjonale retningslinjene. Så langt har over 70 % av landets kommuner svart på vår kartlegging

¹ Helsedirektoratet (2017). [Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom](#).

² Statistisk Sentralbyrå (2019). [4 av 5 kommuner har tilbud om helsestasjon for ungdom](#).

og vi vil legge frem resultatet ved årsskiftet.

Barn og unges tilgang til helsetjenester under koronapandemien

«Det er ikke riktig å sette helsesykepleiere til å bekjempe korona i stedet for å hjelpe barn og unge nå», uttalte helsedirektør Bjørn Guldvog i april i år, og sa samtidig til Aftenposten at kommunene fikk beskjed om å holde helsetjenester til barn og unge åpne³.

Barne- og familiedepartementet har nedsatt en koordineringsgruppe som skal vurdere tjenestetilbudet til barn og unge under koronapandemien. Hele sju statusrapporter er til nå publisert, hvor den siste, publisert i september, viser at det i tilbudet ved helsestasjon for ungdom er en «nedgang i antall ansatte som er omdisponert til andre oppgaver, men det er fremdeles utfordrende for tjenestene å komme tilbake til normal drift»⁴, og dette skyldes blant annet omdisponering av helsepersonell ved tjenesten.

Sex og samfunn koordinerer flere lokale panel i ulike deler av landet, bestående av ansatte ved skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom, og vi har bedt om tilbakemeldinger angående tilbudet under koronapandemien. Dette er en av tilbakemeldingene fra en av kommunene:

Skolehelsetjenesten her i kommunen har et mye dårligere tilbud nå. Vi på helsestasjonen har fått delegert det meste av arbeidet med korona i kommunen. Vi har måttet ta ut to personer fra kl. 11.00 hver dag for testing og i tillegg har vi ansvaret for koronatelefonen to timer per dag. Etter at vi har testet må vi ha hjemmekontor resten av dagen. På skoledagene, når vi har testing må vi gå fra skolen kl. 11.00. Vi får mye mindre tid til åpen dør, eller bare være synlige i miljøet. De forebyggende oppgavene, for eksempel helsesirkel, helse- og trivselssamtaler, blir mer utfordrende å få til. Dette er fordi den tiden vi nå har tilgjengelig må brukes der det haster mest i individuelle samtaler og ansvarsgrupper. Ved smitte i kommunen har vi fått beskjed om at to av helsestasjonen sine ansatte må delta fullt i smitteoppsporingsarbeid, og da vil også tilbudet ved helsestasjon for ungdom rammes.

I Oslo melder over halvparten av byens 15 helsestasjoner for ungdom om at ansatte per dags dato er omdisponert til koronarelatert arbeid. Ved noen helsestasjoner har dette resultert i endring i tilbudet, blant annet reduksjon i åpningstid. Noen andre har løst omdisponeringen ved at færre ansatte må løse flere oppgaver. Uansett er ikke dette en holdbar situasjon, som går ut over de unge som bruker eller ønsker å bruke tjenesten.

Sex og samfunn mener en styrking av helsestasjon for ungdom og generelt en styrking av tjenester for barn og unge må prioriteres. Dette er viktig både for å håndtere situasjoner som den vi er i nå med koronapandemien, men det er viktig i et lengre perspektiv for å sikre barn og unge den hjelpen de trenger, når de trenger den.

I vårt muntlige innspill ønsker vi å gå nærmere inn på budsjettforslagets *Kapittel 762, Post 73 Seksuell helse*. Sex og samfunn støtter også skriftlig innspill fra Nasjonalt SRHR-nettverk.

Med vennlig hilsen

Maria Røsok
Daglig leder

Tore Holte Follestad
Assisterende daglig leder

³ Aftenposten (2020). [Kommuner får beskjed om å holde helsetjenester til barn og unge åpne](#).

⁴ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2020). [Statusrapport 7. Utsatte barn og unges tjenestetilbud under covid-19-pandemien](#).